

Účtová třída 1 - Zásoby

ve znění Opatření MF

- č. 82/93, č. j. 281/69 810/93 ze dne 7.12.1993,
č. 128/94, č. j. 281/73 250/94 ze dne 21.12.1994,
č. 79/95, č. j. 281/71 699/95 ze dne 28.11.1995,
č. 81/97, č. j. 281/89 070/97 ze dne 2.12.1997.
č. 57/99, č. j. 281/78 180/99 ze dne 22.11.1999,
č. 38/2000, č. j. 281/84 064/00 ze dne 10.11.2000.

Přístup na historická (neplatná) znění

Obsah:

[Čl. I](#) Zásoby

[Čl. II](#) Účtování zásob

[Čl. III](#) Společná ustanovení k účtování zásob

[Čl. IV](#) Oceňování zásob

[Čl. V](#) Oceňování zásob ke dni inventarizace a při uzavírání účetních knih

[Čl. VI](#) Obecné vymezení náplně syntetických účtů

[Čl. VII](#) Analytická evidence zásob

Čl. I

Zásoby

(1) Zásobami jsou

- a) skladovaný materiál,
- b) nedokončená výroba, polotovary vlastní výroby, výrobky a zvířata,
- c) skladované zboží.

(2) Do materiálu náleží suroviny (základní materiál), pomocné a provozovací látky, náhradní díly, obaly, pokud nejsou hmotným investičním majetkem, apod.

- a) Suroviny (základní materiál) jsou hmoty, které při výrobním procesu přechází zcela nebo

zčásti do výrobku a tvoří jeho podstatu.

- b) Pomocné látky jsou hmoty, které přecházejí také přímo do výrobku, netvoří však jeho podstatu (např. lak na výrobky).
- c) Provozovacími látkami jsou hmoty, jichž je zapotřebí pro provoz organizace jako celku (např. mazadla, palivo, čisticí prostředky).
- d) Náhradní díly jsou předměty určené k uvedení hmotného majetku do původního stavu.
- e) Obaly slouží ochraně a dopravě nakoupeného materiálu, zboží a vlastních výrobků. Nevratné obaly jsou dodávány zákazníkovi nebo předávány uvnitř účetní jednotky spolu s daným obsahem.
- f) Drobný hmotný majetek, o kterém účetní jednotka rozhodla, že není investičním majetkem [viz též [účtová třída 0](#) - Dlouhodobý majetek, [čl. I](#) odst. 6 a odst. 9 písm. c)].
- g) movité věci s dobou použitelnosti jeden rok a kratší bez ohledu na pořizovací cenu

(3) Nedokončená výroba jsou produkty, které již prošly jedním nebo několika výrobními stupni a nejsou již materiálem, ale také ne ještě hotovým výrobkem. Pod pojem nedokončená výroba se zahrnují rovněž nedokončené výkony jiných činností, kde nevznikají hmotné produkty.

(4) Polotovary vlastní výroby jsou oddělené evidované produkty, které ještě neprošly všechny výrobní stupně a musí být proto dokončeny nebo zkompletovány do finálních výrobků v dalším výrobním procesu účetní jednotky.

(5) Výrobky jsou předměty vlastní výroby určené k realizaci mimo účetní jednotku, popř. ke spotřebě uvnitř účetní jednotky.

(6) Zvířata náležející do zásob jsou mladá chovná zvířata, zvířata ve výkrmu a dále např. kožešinová zvířata, ryby, včelstva, hejna slepic, kachen, krůt, perliček, hus na výkrm, psi a další.

(7) Zbožím jsou movité věci nabyté za účelem prodeje, pokud účetní jednotka s těmito věcmi obchoduje. Zbožím jsou i výrobky vlastní výroby, které byly aktivovány a předány do vlastních prodejen. Zbožím jsou též nemovitosti s výjimkou pozemků, které účetní jednotka, jejímž předmětem činnosti je nákup a prodej nemovitostí, nakupuje za účelem prodeje v nezměněné podobě a sama je nepoužívá, nepronajímá a neprovádí na nich technické zhodnocení.

Čl. II

Účtování zásob

(1) Účtování pořízení a úbytku zásob se provádí podle způsobu A nebo B.

(2) Způsob A

(2.1) Nákupy od jiných subjektů a aktivace materiálu a zboží

(2.1.1) V průběhu účetního období se složky pořizovací ceny nakupovaných zásob účtují na vrub účtu 111 - Pořízení materiálu nebo 131 - Pořízení zboží se souvztažným zápisem na příslušných účtech zúčtovacích vztahů, popř. na finančních účtech. Vnitropodnikové služby, které souvisí s přepravou dodávek zásob se aktivují. Aktivace materiálu, služeb a zboží se účtuje na vrub příslušných účtů zásob souvztažně s příslušným účtem účtové skupiny 62 - Aktivace. Převzetí

materiálu a zboží na sklad provádí účetní jednotka v pořizovacích cenách u nákupů a ve vlastních nákladech u zásob vlastní výroby účetním zápisem na vrub účtu 112 - Materiál na skladě nebo 132 - Zboží na skladě a v prodejnách a ve prospěch účtu 111 - Pořízení materiálu nebo 131 - Pořízení zboží. Spotřeba materiálu a prodej zboží se účtují běžně na vrub příslušných účtů účtové skupiny 50 - Spotřebované nákupy a u prodeje materiálu na vrub účtu 542 - Prodaný materiál se souvztažným zápisem na příslušném účtu zásob.

(2.1.2) Při uzavírání účetních knih se inventarizační rozdíly zaúčtují na vrub účtů účtové skupiny 50 - Spotřebované nákupy, jde-li o manka do výše norem přirozených úbytků, na vrub účtu 582 - Manka a škody, v případě manka nad normu přirozených úbytků a u přebytků zásob ve prospěch účtu 688 - Ostatní mimořádné výnosy, popř. ve prospěch účtů účtové skupiny 50 - Spotřebované nákupy.

(2.2) Zásoby vlastní výroby

(2.2.1) V průběhu účetního období se přírůstky zásob oceněné vlastními náklady zaúčtují na vrub účtu účtové skupiny 12 - Zásoby vlastní výroby se souvztažným zápisem ve prospěch příslušných účtů účtové skupiny 61 - Změny stavu vnitropodnikových zásob. Při vyskladnění zásob se účtuje na vrub příslušných účtů účtové skupiny 61 - Změny stavu vnitropodnikových zásob a ve prospěch příslušných účtů účtové skupiny 12 - Zásoby vlastní výroby.

(2.2.2) Při uzavírání účetních knih se inventarizační rozdíly zaúčtují na vrub účtů účtové skupiny 61 - Změny stavu vnitropodnikových zásob, jde-li o manka do výše norem přirozených úbytků, na vrub účtu 582 - Manka a škody, v případě manka nad normu přirozených úbytků a u přebytků zásob ve prospěch účtů účtové skupiny 61 - Změny stavu vnitropodnikových zásob.

(3) Způsob B

(3.1) Nákupy od jiných subjektů a aktivace materiálu a zboží

(3.1.1) V průběhu účetního období se složky pořizovací ceny nakupovaných zásob účtují na vrub příslušných účtů účtové skupiny 50 - Spotřebované nákupy se souvztažným zápisem na příslušných účtech zúčtovacích vztahů nebo na finančních účtech. Vnitropodnikové služby, které souvisí s přepravou dodávek zásob, se aktivují. Aktivace materiálu, služeb a zboží se účtuje na vrub účtů účtové skupiny 50 - Spotřebované nákupy souvztažné s příslušným účtem účtové skupiny 62 - Aktivace.

(3.1.2) Při uzavírání účetních knih se počáteční stavy účtů 112 - Materiál na skladě a 132 - Zboží na skladě a v prodejnách převedou na vrub účtů 501 - Spotřeba materiálu a 504 - Prodané zboží. Stav zásob podle skladové evidence se zaúčtuje u materiálu na vrub účtu 112 - Materiál na skladě souvztažně s účtem 501 - Spotřeba materiálu a na vrub účtu 132 - Zboží na skladě a v prodejnách souvztažně s účtem 504 - Prodané zboží. Inventarizační rozdíly v případě, že se jedná o manka nad normu přirozených úbytků se zachytí na vrub účtu 582 - Manka a škody a ve prospěch příslušného účtu zásob, přebytky zásob se zaúčtují ve prospěch účtu 688 - Ostatní mimořádné výnosy, popř. ve prospěch účtů účtové skupiny 50 - Spotřebované nákupy a na vrub příslušného účtu zásob.

(3.2) Zásoby vlastní výroby

(3.2.1) V průběhu účetního období se v účtové skupině 12 - Zásoby vlastní výroby neprovádí žádné účetní zápisy a vynaložené náklady na výrobu se běžně účtují na příslušných účtech účtové tříd

y 5 - Náklady.

(3.2.2) Při uzavírání účetních knih se počáteční stavy zásob účtované na příslušných účtech účtové skupiny 12 - Zásoby vlastní výroby převedou na vrub příslušných účtů účtové skupiny 61 - Změny stavu vnitropodnikových zásob. Stav zásob podle inventarizace se zaúčtuje na vrub příslušných účtů účtové skupiny 12 - Zásoby vlastní výroby souvztažně s příslušným účtem účtové skupiny 61 - Změny stavu vnitropodnikových zásob. Manka nad normu přirozených úbytků se zachytí na vrub účtu 582 - Manka a škody. Přebytky zásob se zaúčtují souvztažně s příslušným účtem účtové skupiny 61 - Změny stavu vnitropodnikových zásob.

(3.3) Při uplatnění způsobu B je nutné vést skladovou evidenci běžně, aby bylo možno zjistit a prokázat stav zásob v průběhu účetního období a složky pořizovací ceny zásob (např. na skladních kartách, v datových souborech počítače apod.).

(4) Účetní jednotka může účtovat zásoby způsobem A i způsobem B. V rámci analytických účtů podle míst uskladnění (odpovědných osob) však může být uplatněn pouze jeden z uvedených způsobů.

Čl. III

Společná ustanovení k účtování zásob

(1) Při uzavírání účetních knih se u obou způsobů účtování zásob účtují zásoby na cestě na vrub účtu 119 - Materiál na cestě nebo 139 - Zboží na cestě. Nevyfakturované dodávky se účtují ve prospěch účtu 389 - Dohadné účty pasivní.

(2) Při způsobu A lze nákupy materiálu účtovat přímo na účet 112 - Materiál na skladě, nákupy zvířat na účet 124 - Zvířata a nákupy zboží na účet 132 - Zboží na skladě a v prodejnách.

(3) O zásobách daných ke zpracování jiné účetní jednotce, do konsignačních skladů či zapůjčených mimo účetní jednotku musí být vedena analytická evidence s uvedením místa uložení.

(4) O vyúčtovanou cenu za zpracování materiálu či o vlastní náklady na zpracování materiálu provedené vlastní činností se zvyšuje ocenění zásob na skladě.

(5) O zásobách předaných účetní jednotce ke zpracování, vypůjčených, došlých organizací omylem a o konsignačním zboží se vede podrozvahová evidence s uvedením druhu zásob a jejich ocenění.

(6) Renovace náhradních dílů a úprava zásob prováděná ve vlastní režii se vyúčtuje jako aktivace a náklady na renovaci a úpravu jsou složkou ocenění náhradních dílů a zásob na skladě.

(7) Převod zásob vlastní výroby do vlastních prodejen se účtuje prostřednictvím účtu 621 - Aktivace materiálu a zboží.

(8) Účetní jednotka může stanovit svým předpisem vždy pro příslušné účetní období normy přirozených úbytků zásob a též rozhodne o druzích materiálu účtovaných přímo do spotřeby, tj. bez zaúčtování na sklad, vždy však se zřetelem k tomu, že spotřeba materiálu vykázaná v účetní závěrce musí odpovídat skutečné spotřebě materiálu.

Čl. IV

Oceňování zásob

(1) Zásoby se oceňují v souladu se zákonem, a to

- zásoby nakoupené pořizovacími cenami,
- zásoby vytvořené vlastní činností včetně přírůstků zvířat vlastními náklady,
- příchovky zvířat se oceňují vlastními náklady, nelze-li je zjistit, reprodukčními pořizovacími cenami, které si stanoví v souladu s ustanovením zákona účetní jednotka sama.

(2) Zásoby stejného druhu lze vést na skladě v ocenění cenou zjištěnou váženým aritmetickým průměrem z pořizovacích cen nebo vlastních nákladů nebo způsobem, kdy první cena pro ocenění přírůstku zásob se použije jako první cena pro ocenění úbytku zásob. Vážený aritmetický průměr je nutné počítat nejméně jednou za měsíc. V rámci jednoho analytického účtu zásob je nutno používat buď ocenění cenou zjištěnou váženým aritmetickým průměrem nebo způsobem, kdy první cena pro ocenění přírůstku zásob se použije jako první cena pro ocenění úbytku zásob.

(3) Pořizovací cenu zásob lze v analytické evidenci rozdělit na cenu pořízení a náklady s pořízením související nebo na předem stanovenou cenu pořízení a odchylku od skutečné ceny pořízení. Při vyskladnění zásob na tyto náklady, popř. odchylky rozpouštějí způsobem závazně stanoveným účetní jednotkou.

(4) Zásoby pořízené bezplatně, nalezené (přebytky zásob), odpad a zbytkové produkty vrácené z výroby či jiné činnosti se ocení dle odborného odhadu jejich užitné hodnoty.

(5) Pořizovací cenou se rozumí cena, za kterou jsou zásoby skutečně pořízeny včetně nákladů s jejich pořízením souvisejících (např. přeprava, provize, clo, pojistné, skonto). Z vnitropodnikových služeb souvisejících s pořizováním zásob nákupem a se zpracováním zásob se do pořizovací ceny aktivuje pouze přepravné a vlastní náklady na zpracování materiálu podle [čl. III](#) odst. 4.

(6) Vlastními náklady u zásob vytvořených vlastní činností se rozumí přímé náklady na ně vynaložené, popř. i část nepřímých nákladů, která se k této činnosti vztahuje. Finanční náklady související s použitím cizích zdrojů (např. úroky), mohou být zahrnuty do vlastních nákladů pouze tehdy, spadají-li do období jejich vytváření.

(7) Náklady podle odstavce (6) se rozumí buď skutečná výše nákladů, nebo výše podle operativních (plánových) kalkulací. Náklady podle operativních (plánových) kalkulací jsou náklady stanovené v konkrétních technických, technologických, ekonomických a organizačních podmínkách určených technickou přípravou výroby pro uskutečňování výkonů.

(8) Vyskladnění zásob oceňuje účetní jednotka v cenách, v nichž jsou zásoby oceňovány na skladě (viz odstavce 1 a 2).

Čl. V

Oceňování zásob ke dni inventarizace a při uzavírání účetních knih

(1) Při inventarizaci se zjišťuje též užitná hodnota zásob, která se porovnává s oceněním zásob v účetnictví. Latentní (skryté) přírůstky hodnoty se nezaúčtovávají. Latentní úbytky hodnoty jsou předmětem analýzy, a pokud není snížení hodnoty definitivní, vytváří se opravná položka, jejíž tvorba a použití jsou upraveny v úvodním ustanovení tohoto opatření. Při definitivním snížení hodnoty se účtuje na vrub účtu 582 - Manka a škody.

(2) Nevyfakturované dodávky se ocení podle uzavřené smlouvy, popř. odhadem.

Čl. VI

Obecné vymezení náplně syntetických účtů

(1) 111 - Pořízení materiálu

Jde o kalkulační účet sloužící k zjištění pořizovací ceny materiálu při způsobu A účtování zásob. Dodávky materiálu je dovoleno v průběhu účetního období účtovat přímo na vrub účtu 112 - Materiál na skladě. Při uzavírání účetních knih nevykazuje tento účet zůstatek.

(2) 112 - Materiál na skladě

Při způsobu A účtování zásob se zde účtuje nakoupený a převzatý materiál ocenění v pořizovacích cenách a materiál vlastní výroby oceněný ve vlastních nákladech. Při způsobu B účtování zásob se zde účtuje jen při uzavírání účetních knih.

(3) 119 - Materiál na cestě

Účtují se zde vyúčtování (faktury) za dodaný materiál (§412 a následující obchodního zákoníku), který účetní jednotka ještě nepřevzala.

(4) 121 - Nedokončená výroba

(4.1) Při způsobu A účtování zásob se zde účtuje o stavu a pohybu zásob nedokončené výroby ve vlastních nákladech, tj. v přímých nákladech, popř. včetně výrobní režie. Odchylně mohou účetní jednotky oceňovat nedokončenou výrobu

- ve výrobě s krátkodobým nepřetržitým cyklem, v níž se účtují mzdy až na výrobky nebo polotovary, a to pouze v položkách přímých materiálových nákladů (přímý materiál, polotovary),
- v hromadné a velkosériové výrobě pouze přímými náklady (přímý materiál, polotovary, přímé mzdy, ostatní přímé náklady),
- v malosériové a kusové (zakázkové) výrobě a ve výrobě s dlouhodobým cyklem položkami přímých nákladů, výrobní, popř. správní režie (v této položce jen zcela výjimečně v případě, že výrobní cyklus přesahuje jeden rok).

(4.2) Při způsobu B se zde účtuje při uzavírání účetních knih.

(5) 122 - Polotovary vlastní výroby

Při způsobu A účtování zásob se na tomto účtu účtuje o stavu a pohybu zásob polotovarů vlastní výroby v ocenění uvedeném v účtu 121 - Nedokončená výroba. Neznačená to však, že musí být bezpodmínečná vazba struktury nákladů u nedokončené výroby a polotovarů. Při způsobu B účtování zásob se zde účtuje při uzavírání účetních knih.

(6) 123 - Výrobky

Při způsobu A účtování zásob se zde účtuje o stavu a pohybu výrobků vlastní výroby v ocenění uvedeném u účtu 121 - Nedokončená výroba. Neznačená to však, že musí být bezpodmínečná vazba struktury nákladů u nedokončené výroby a výrobků. Při způsobu B účtování zásob se zde účtuje při uzavírání účetních knih.

(7) 124 - Zvířata

(7.1) Při způsobu A účtování zásob se zde účtuje o stavu a pohybu zvířat. Nakoupená zvířata se oceňují v pořizovacích cenách, zvířata vlastního odchovu (příchovky) ve vlastních nákladech nebo reprodukčními pořizovacími cenami. Přírůstky zvířat se oceňují vlastními náklady. Při způsobu B účtování zásob se zde účtuje při uzavírání účetních knih.

(7.2) Na ztrátu a brakování hejna slepic určeného ke snášení konzumních vajec může účetní jednotka vytvářet rezervu v rámci účtu 459 - Ostatní rezervy.

(8) 131 - Pořízení zboží

Obsahová náplň tohoto účtu je shodná s obsahovou náplní účtu 111 - Pořízení materiálu.

(9) 132 - Zboží na skladě a v prodejnách

Při způsobu A účtování zásob se zde účtuje o stavu a pohybu nakoupeného a převzatého zboží v pořizovacích cenách, u aktivovaného zboží v ocenění uvedeném u účtu 121 - Nedokončená výroba. Při způsobu B účtování zásob se zde účtuje při uzavírání účetních knih.

(10) 139 - Zboží na cestě

Účtují se zde vyúčtování (např. faktury) za dodané zboží ([§412](#) a následující obchodního zákoníku), které účetní jednotka ještě nepřevzala.

(11) 19 - Opravné položky k zásobám

Tvorba opravných položek k zásobám se účtuje na vrub účtu 559 - Tvorba opravných položek nebo 589 - Tvorba opravných položek souvztažné k příslušným účtům účtové skupiny 19 - Opravné položky k zásobám. Snížení nebo rozpuštění opravných položek k zásobám se účtuje na vrub příslušných účtů účtové skupiny 19 - Opravné položky k zásobám souvztažně k účtům 659 - Zúčtování opravných položek nebo 689 - Zúčtování opravných položek.

Čl. VII

Analytická evidence zásob

(1) Analytická evidence se vede podle druhů či skupin zásob na skladních kartách či v datových souborech počítače (u zásob zboží v maloobchodní činnosti alespoň podle hmotně odpovědných osob či podle míst uložení).

(2) Další požadavky na analytickou evidenci vyplývají z ustanovení [čl. III](#) odst. 3 a z [úvodních ustanovení](#) tohoto opatření.

(3) Analytická evidence podle druhu či skupin zásob slouží k jejich identifikaci a obsahuje zejména označení, datum pořízení, datum vyskladnění, ocenění, údaje o množství.

[Účtová třída 2](#)